

УДК 811.161.2'38

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-8-23>**Людмила МЯЛКОВСЬКА,***orcid.org/0000-0002-9044-1496**доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри іноземної та української філології
Луцького національного технічного університету
(Луцьк, Україна) myalkovskaludmila@gmail.com*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА РЕЦЕПЦІЯ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ І. С. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

У статті з погляду лінгвокультурології проаналізовано мовну практику І. С. Нечуя-Левицького, яка засвідчила рівень інтелектуалізації української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст., відображений, по-перше, у лексикографічних джерелах, що підтверджують історичну тяглість, спадковість лексичного ядра української літературної мови, по-друге, у художніх текстах І. С. Нечуя-Левицького, які моделюють мовний портрет тогочасної української інтелігенції, а також актуалізують марковані ідіостилем мовно-структурні одиниці на позначення внутрішнього стану й мовомисленнєвої діяльності людини.

Запропоновано модель опису історії української літературної мови та спростовано стереотипну оцінку творчості І. С. Нечуя-Левицького і щодо етнографічної орієнтації на мову села, і щодо недостатньої психологізації мовних портретів персонажів.

Лексикографічний, лексико-семантичний, лінгвостилістичний та лінгвокогнітивний аналіз мови художніх текстів письменника сприяв поглибленню пізнання ідіостилю І. С. Нечуя-Левицького та уточненню поняття мовного реалізму в художньому стилі української літературної мови.

Аналіз лексикографічних джерел засвідчив не лише народнорозмовну, а й книжну лексику творів письменника, зокрема номінації, пов'язані з поширенням суспільно-політичних, соціально-культурних ідей, актуальних для української інтелігенції того часу – українофілів, народників, націоналів, космополітів; лінгвокультурологічна рецепція концепту ІНТЕЛІГЕНЦІЯ та моделювання лексико-семантичного й асоціативного макрополя «МІСТО» забезпечили нове прочитання текстів і зміну стереотипного уявлення про мовотворчість письменника.

Обґрунтовано також доцільність комплексного дослідження проблеми «роль мовотворчості І. С. Нечуя-Левицького в історії української літературної мови»; з'ясовано вплив багатогранної культурологічної діяльності письменника на мову його художніх творів.

Ключові слова: лінгвокультурологія, історія української літературної мови, мовотворчість письменника, І. С. Нечуй-Левицький, художній текст, концепт, метафора, лексико-семантичне й лексико-асоціативне поле.

Liudmyla MIALKOVSKA,*orcid.org/0000-0002-9044-1496**Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Ukrainian and Foreign Philology
Lutsk National Technical University
(Lutsk, Ukraine) myalkovskaludmila@gmail.com*

LINGUOCULTURAL PERCEPTION OF I. S. NECHUY-LEVYTSKY'S ARTISTIC TEXTS

In terms of linguoculturology, the article analyzes the language practice of I.S. Nechuy-Levytsky, which showed the intellectualization level of Ukrainian literary language of the second half of the XIX – early XX centuries, reflected, firstly in lexicographic sources that are proving a historical continuity, heredity of the lexical nucleus of Ukrainian literary language, secondly in the artistic texts of I.S. Nechuy-Levytsky, that are modeling the linguistic portrait of Ukrainian intellectuals of that time, as well as they are actualizing the idiosyncratic language-structural units to denote the human inner state and linguistic activity.

The model of the description of the history of Ukrainian literary language is proposed and the stereotypical assessment of I.S. Nechuy-Levytsky's linguistic creativity concerning ethnographic orientation to the language of the village and insufficient psychologization of characters' linguistic portraits is refuted.

Lexicographic, lexicosemantic, linguostylistic and linguocognitive analysis of the language of writer's artistic texts contributed to the knowledge deepening of I.S. Nechuy-Levytsky's idiostyle and clarification of the concept of linguistic realism in the artistic style of Ukrainian literary language.

The analysis of lexicographic sources demonstrated not only the vernacular, but also the book vocabulary of the writer's works, in particular terms related to the dissemination of sociopolitical, sociocultural ideas relevant to Ukrainian

intellectuals of that time – Ukrainophiles, populists, nationals, cosmopolitans; linguocultural perception of the concept INTELLECTUALS and modeling of lexicosemantic and lexicoassociative fields «CITY» provided a new reading of texts and a change in the stereotype of the writer's language.

The actuality of a complex study of the problem «the role of I.S. Nechuy-Levytsky's linguistic creativity in the history of Ukrainian literary language» is also substantiated; the influence of the multifaceted culturological writer's activity on the language of his artistic texts is examined.

Key words: *linguoculturology, history of Ukrainian literary language, writer's linguistic creativity, I. S. Nechuy-Levytsky, artistic text, concept, metaphor, lexicosemantic and lexicoassociative fields.*

Постановка проблеми. У контексті сучасної інтегративної стилістики та історії літературної мови потребує нового осмислення проблема лінгвокультурологічної інтерпретації функціонально-стильових і жанрово-стильових різновидів української літературної мови, зокрема прозового жанру як джерела формування мовно-естетичних знаків національної культури, що відбивають понадчасові ознаки когнітивної функції національної мови, пропущені через інтелектуально-почуттєвий зміст індивідуальної творчої манери письменників.

Аналіз досліджень. Аналіз мови письменника відбивають праці, виконані в контексті історії української літературної мови (І. І. Огієнко, В. К. Чапленко, Ю. В. Шевельов, П. П. Плющ, П. Д. Тимошенко, І. К. Білодід, М. А. Жовтобрюх, Г. П. Їжакевич, В. М. Русанівський, В. В. Статєєва, Л. І. Мацько, О. Г. Муромцева), діалектології (І. Г. Матвіяс, Г. І. Мартинова, Є. М. Пилипенко), лінгвостилістики (С. П. Бибик, Н. І. Бойко, Н. М. Бобух, Н. Ф. Венжинович, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, С. Я. Єрмоленко, В. В. Красавіна, Л. О. Пустовіт, Л. О. Ставицька, Н. Г. Сидяченко, Н. М. Сологуб та ін).

Мета статті. Нове прочитання художніх текстів І. С. Нечуя-Левицького потребує застосування лінгвокультурологічної рецепції мовної творчості письменника, виразне мовомислення якого сприяло естетизації мовно-естетичних знаків національної культури.

Виклад основного матеріалу. В історії української літературної мови другої половини XIX – початку XX ст. мовотворчість І. С. Нечуя-Левицького – це переконливий доказ існування самобутньої української літератури й мови як основи творення такої літератури. Українська мова письменника засвідчувала національну ідентичність як щодо ословлених автором тем, так і щодо виявлення рівня розвитку української літературної мови.

Занурюючись у глибини історії, обґрунтовуючи давнє походження українського народу і його мови, І. С. Нечуй-Левицький аналізував і соціально-культурне становище українського суспільства другої половини XIX ст., оцінював

тогочасний стан національно-мовної свідомості й роль української інтелігенції у формуванні такої свідомості, висловлював думки про шляхи розвитку української культури, освіти рідною мовою (Мялковська, 2019: 54–56).

Письменник бачив *Україну* в нових світових зв'язках, а *українську інтелігенцію* – зорієнтованою на європейський рівень цивілізації. Виразні ідеї письменника-культурника висловлено в його науково-публіцистичних і художніх текстах. Але твори про українську інтелігенцію не були актуалізовані ні в час їхньої першої публікації, ні в радянський час через їхній «буржуазно-націоналістичний зміст».

Оскільки мова письменника – «це певний часовий зріз української літературної мови з її народнорозмовними, книжними, фольклорними джерелами, з фіксацією нових мовних явищ, спричинених міжмовними, міжкультурними контактами, а також пошуками індивідуального художнього мововираження» (Єрмоленко, 2013: 6), її дослідження потребує комплексного аналізу.

Варто наголосити, що мова творів І. С. Нечуя-Левицького не була обійденою увагою дослідників. Про значення творчості письменника в розвитку літературної мови писали Іван Огієнко (Огієнко, 2004), П. П. Плющ (Плющ, 1971), є окремих розділ в академічному «Курсі історії української літературної мови» (Їжакевич, 1958).

На всіх цих працях і оцінках мовотворчості І. С. Нечуя-Левицького позначається панівна ідеологія, а часто й суб'єктивні оцінки дослідників. Дослідники пишуть про мовний пуризм письменника (Чапленко, 1970), про «течію орієнтації на реальності мови села й сільського фольклору, яка йшла до панування», і яку письменник «довів згодом майже до пародійності [...] своїм гаслом писати «мовою сільської баби Палажки»», про те, що він вбачав «правильну українську мову тільки в підросійській Україні (Шевельов, 1992: 74).

В. М. Русанівський в «Історії української літературної мови» по-новому оцінює мову І. С. Нечуя-Левицького, широко використовуючи дослідження О. Г. Муромцевої про нові лексичні запозичення у творах письменника й

робить висновок: «в надрах нової інтелігенції [...] визрівала думка про нову роль української літературної мови: вона має стати посередником між українським народом і світом» (Русанівський, 2001: 248).

Вивчення мови художніх творів І. С. Нечуя-Левицького як феноменів історії української літературної мови і як об'єктів лінгвокультурологічного аналізу індивідуального стилю письменника передбачає відповідь на питання: Як мова письменника вплинула на розвиток української літературної мови? У чому полягає своєрідність мови і стилю автора?

Тому актуальність і новизна обраної теми полягає у потребі знайти найбільш ефективний механізм опису мови художніх текстів І. С. Нечуя-Левицького та на прикладі дослідження мовотворчості письменника запропонувати модель опису історії української літературної мови; спростувати стереотипну оцінку творчості І. С. Нечуя-Левицького і щодо етнографічної орієнтації на мову села, і щодо недостатньої психологізації мовних портретів персонажів.

До традиційного лексико-семантичного і лінгвостилістичного аналізу художнього тексту пропонуємо додати лексикографічний і лінгвокогнітивний аналіз, який сприятиме поглибленню пізнання ідіостилу письменника та уточненню поняття мовного реалізму в художньому стилі української літературної мови.

Так, лексикографічний аналіз засвідчив історичну тяглість розвитку літературної мови, її ядра й периферію у творчості знакового письменника.

Твори І. С. Нечуя-Левицького, віддзеркалюючи усно-розмовну і писемно-книжну мовну практику, сприяли кодифікації в «Словарі української мови» за редакцією Б. Грінченка лексики різних тематичних груп і різного стилістичного забарвлення. Використані як ілюстративний матеріал словника приклади конкретного слововживання письменника фіксують значну кількість варіантних графічних оформлень запозичених слів, активізацію в писемно-літературній практиці народно-розмовної лексики.

Вивчення художньої мовотворчості І. С. Нечуя-Левицького у проекції на співвідношення його лексикону з реєстром прижиттєвого лексикографічного джерела «Словаря української мови» за редакцією Б. Грінченка – дало змогу встановити: а) тодішній лексичний склад української літературної мови, її нормативну основу, сталість і змінність літературної норми; б) активну культурницьку позицію багатогранної мовної особистості письменника у процесі інтелектуалізації україн-

ської літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Аналіз лексики в Словнику української мови в 11 томах, проілюстрованої цитатами з творів І. С. Нечуя-Левицького, підтвердив, що дієслівні синонімічні ряди на позначення розумової та мовної діяльності людини у текстах письменника найчисленніші. Функціональне навантаження таких дієслів пов'язане з оригінальною образною характеристикою людського спілкування, манерою вести бесіду.

Прикладом може слугувати такий контекст, у якому змальовано *розмову*, що лунає в приватному колі людей вищого соціального стану (повість «Неоднаковими стежками»). Авторський оцінний текст (з характерними порівняннями, з авторським обігруванням книжних і розмовних елементів, що створюють гумористичний ефект), виявляють ознаки виразно національної комунікативної ситуації, яку сприймає автор – людина класичної освіти: *Гості огляділи нову обставу, обійшли й пильно обдивились, доторкались до всього й полапали пучками усе, навіть нові килими, потім посідали на канапі. Хазяїн та гість сіли проти їх. В салоні пішла розмова.*

Де б узяти, де б напитать таких швидких стенографів, щоб вони похопились записати їх швидко лепетання! Неначе усі дев'ять муз разом влинули в світлицю й висипали всі свої скарби та дари, окрім богині мудрості Афін, котра, звичайно, зникає в таких салонах і тікає далеко, певно, аж на Олімп. Почалось таке тріщання та цвірінькання, неначе в світлицю влетіла силенна сила горобців, от як вони наприкінці літа навіщо збираються на вербах на якусь горобину раду й завзято цвірінькають. Здавалось, ніби світлиця одразу стала млином на четверо коліс, ще й з ступами....

Гук од розмови аж лунав по покоях. Здавалось, ніби самі шибки в вікнах дзвеніли й торохтіли, неначе в час великого грому. Галас і тріщання лилось, соталось, переплутувалось, мов поплутані нитки.

«Цитованість» письменника в академічному тлумачному Словнику засвідчила стабільність ядра лексичної системи української літературної мови, а також граматичну, морфологічну, словотвірну варіантність її у реальній мовній практиці, яку індивідуалізував своїм мовним чуттям письменник.

У текстах І. С. Нечуя-Левицького узагальнений образ *європейського українця-інтелігента* репрезентують: назва *інтелігенція*, словосполучення *інтелігентні люди, інтелігентна людина*, а також

слово *європейці*. До назви *європейці* звертається письменник, передаючи позитивну оцінку освічених людей. Пор.: *Студенти з України й Білорусії були цивілізованіші, делікатніші. Вони стояли далеко вище од інших, навіть розвитям розуму, і виглядали паничками й європейцями між грубими великорусами* («Хмари»).

Для індивідуального стилю І. С. Нечуя-Левицького показове поєднання номінацій *Україна та Європа, українська інтелігенція та європейський світ*. Напр.: – *Європа* виїшла з темряви й дійшла високої культурності через науки та просвітність. Нам треба хоч потроху *доганять Європу*, щоб не опинитися далеко позаду, і *піднімають розвиток сільських і міських мас* («Хмари»).

У мовомисленні І. С. Нечуя-Левицького художній концепт *ІНТЕЛІГЕНЦІЯ* набуває багатопланового змісту, формує складну смислову структуру, нарощування якої забезпечив цілий комплекс текстових конструкцій із домінантою 'європейськість' на трьох асоціативно-семантичних рівнях. Такі рівні репрезентують відповідно *духовний* (пор.: *європейська культура, європейські принципи, європейські ідеї, європейські ідеї й наука, європейська просвіта, дорога європейського громадянства*), *матеріальний* (напр.: *європейська цивілізація, європейська мода, європейська обстава, європейська мебіль*) та *соціокультурний* (пор.: *європейські звичаї, європейські мови, європейський візит*) простір персонажа-інтелігента.

У досліджуваних творах художній концепт *ІНТЕЛІГЕНЦІЯ* розгортається через образи *народовців, націоналів, культурників: Націонали й народовці – то тепер такі молоді люди, котрі говорять українською мовою, хочуть, щоб і жінки й діти говорили тією мовою, хочуть злитись з народом... просвічують темний народ і піднімають його морально й матеріально* («Хмари»).

У текстах І. С. Нечуя-Левицького конструктивну роль у моделюванні художнього концепту *ІНТЕЛІГЕНЦІЯ* відіграє назва *українська мова*. Для письменника *українська мова* була живим зв'язком з *українськістю* та дієвим, оптимальним інструментом зв'язку *інтелігенції з народом*. Принагідно зауважимо, що на позначення поняття «українськість» автор уживає назву *українець* (2 слововживання). Саме це слово фіксує Словник Грінченка із тлумаченням: «українській мові й літературі» (СГ IV, 331).

У конкретних текстових реалізаціях фіксуємо такі значення номінації *українська мова*:

а) *українська мова – засіб спілкування, засіб самоідентифікації*, напр.: *Павло Радюк говорив*

чистою українською мовою («Хмари»); б) *українська мова – мова Т. Шевченка*, напр.: *[.] ви, Ольго Василівно, будете говорити по-українській і не будете нехтувати мовою великого поета, [.] будете читати Кобзаря* («Хмари»); в) *українська мова – основа культуромовної роботи, спрямованої на задоволення культурних потреб своєю мовою*, напр.: *Комашко розказував Сані план своєї літературної роботи на українській мові, котру він виготовлював для галицького журналу* («Над Чорним морем»); г) *українська мова – ознака нижчої «мужицької» (сільської) культури*, напр.: – *А Шевченка ви читали? – спитав для шутки Фесенко, щоб випитати в неї [Мані] погляд на українчину. – Ні, не читала. В папі є Шевченків Кобзар, але мама казала мені, щоб я його не читала: каже, що він написаний мужицькою мовою* («Над Чорним морем»). Такі оцінні висловлювання засвідчують стан тогочасного соціокультурного і мовного середовища.

У метафоричному моделюванні образу людини-інтелігента конструктивна роль належить лексиці, яка пов'язана із почуттями, суб'єктивною оцінкою, осмисленням зовнішнього світу. Це такі назви, як *думка, мисль, душа, серце, мрія, почування, почуття* і под. (М'ялковська, 2020).

Продуктивну модель метафоротворення репрезентують загальнономовні метафори із словом-поняттям *думка*, такі метафоричні структури найчастіше актуалізують традиційні метафоричні моделі: *птахи → думка, хмари → думка, конкретні предмети → думка*, пор.: *І пішли його [Радюка] думи за думами, неначе журавлі в небі повелись ключами, нешвидко, помаленьку, з журиливим сутінком журавлиного вуркотання в літньому тихому небі* («Хмари»); *[...] важкі думи наплягають на неї [Саню], як хмари часом несподівано насовуються на чисте прозоре небо в ясний погожий день* («Над Чорним морем»); *І думи [...] низались, неначе намистини в разку намиста* («Неоднаковими стежками»).

У моделюванні внутрішнього стану людини активну роль відіграють експресивні емотивного змісту, зокрема ті, що у своїй семантиці містять позитивну оцінку – *радість, веселість, солоднеча* (те саме, що *солодкість*; ужито 8 разів), а також ті, що передають негативну експресію – *злість, ненависть, ненависність, сум, смуток, туга, нудьга* і под.

Показове для лінгвокультурного осмислення художніх текстів письменника лексико-семантичне й асоціативне макрополе «*МІСТО*» об'єднує кілька мікрополів: мікрополе міста як ословлення певного простору зовнішніх зорових

атрибутів міста – *вулиця, алеї, мостова, ліхтарі, дома, домки, оселі*; мікрополе метонімічного значення лексеми *місто*. Кожне з мікрополів доповнене характерними загальномовними та індивідуально-авторськими епітетами, метафорами, що актуалізують візуальні словесні образи, позитивно-оцінне сприймання картин природи, передавання цієї оцінки через опредметнення абстрактних понять, через модальну семантику багатой людської уяви.

У художньому баченні письменника *Київ* постає як *святе, старе велике місто, як давня столиця*, напр.: **Старий город** пишавсь на горі, неначе виставляв проти гарячого сонця на показ усю свою дивну красу («Хмари»). Пор. у В. Підмогильного: *дивна краса міста*.

Просторову модель міста *Києва* окреслюють власні та загальні назви вулиць, провулків – *Хрещатик, Братська вулиця, Владимирська вулиця, Трехсвятительська вулиця / улиця, Софіївська вулиця, Олександрівська вулиця / улиця, Святополк-Михайлівський переулок, Андріївський спуск, Олександрівський спуск, Круглий спуск, подільські вулиці*; назви сакральних та архітектурних споруд – *церква св. Андрея, Андріївський собор, Михайлівське, Михайлівський монастир, Михайлівська дзвіниця, Десятинна церква, Лавра, Софія, церкви, дзвіниці, монастирі, пам'ятник князю Владимиру*; назви об'єктів, призначених для відпочинку, розваг та проведення різних громадських заходів: *будинок з сінематографом, панорама «Голгофа», Царський садок, Шато, літній театр, кафе-шантан, садок Купецького клубу, забудування Купецького клубу*.

В описах київських пейзажів спостерігаємо функціонування характерних об'єктів порів-

няння, в яких ключове слово-поняття зорового сприймання – *золото*, напр.: *золоті букети, букет золотих квіток, букети золоті верхів церков, золоті букети з бань та хрестів* (Мялковська, 2019: 114–124).

Мовні деталі художнього опису *Києва* узагальнені у вербалізованому понятті *краса*: [...] *Я довго милувався цією величністю картини, яку довелося мені бачити вперше на віку. Яка краса! Якими прикрасами багата природа закрасила прегарний Київ! Недурно ж письменники звать Київ городом-красуном* [...] («Вечір на Владимирській горі»). Індивідуальна естетика мотивує звертання автора до порівняння *Києва* з *мрійним та лиснючим Вавилоном*.

Висновки. Отже, лінгвокультурологічний аналіз мовної практики І. С. Нечуя-Левицького, яка засвідчила рівень інтелектуалізації української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст., забезпечив об'єктивну оцінку ролі письменника в розвитку української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст.; унаочнив різноманітність авторського слововживання як джерела укладання загальномовних словників (Словника Грінченка, Словника української мови в 11 томах), що фіксують і кодифікують норми української літературної мови ХХ ст.; виявив особливості текстової реалізації концепту *ІНТЕЛІГЕНЦІЯ*, моделювання образу міста, мовні структури індивідуально-авторського художнього мислення, що належать до мовно-естетичних знаків української культури.

Перспективу нашого дослідження вбачаємо в подальшому вивченні мовотворчості І. С. Нечуя-Левицького в контексті історії української літературної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобух Н. М. Семантико-стилістичні функції контрастивів у художніх текстах Івана Нечуя-Левицького. *Лінгвістика: збірник наукових праць*. Старобільськ, 2019, № 2(41). С. 119–128.
2. Єрмоленко С. Етнокультурний і соціальний зміст художньої оповіді Івана Нечуя-Левицького. *Культура слова*. 2013. Вип. 79. С. 6–15.
3. Їжакевич Г. П. Мова творів І. Нечуя-Левицького. *Курс історії української літературної мови*; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Вид-во АН УРСР, 1958. Т. 1 (Дожовтневий період). С. 435–455.
4. Мялковська Л. М. Від варіантів писемної мови до літературного стандарту: І. С. Нечуй-Левицький про розвиток української мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 5(73). С. 54–56.
5. Мялковська Л. М. Метафорична модель внутрішнього світу людини. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 56–59.
6. Мялковська Л. М. Мовотворчість І. С. Нечуя-Левицького в контексті історії української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2020. 1199 с.
7. Мялковська Л. Мовний образ Києва в текстах І. С. Нечуя-Левицького. *Лінгвостилістичні студії*, вип. 10, Грудень 2019, с. 114–2, doi:10.29038/2413-0923-2019-10-114-124.
8. Мялковська Л. М. Національно-мовна модель суспільства в художніх текстах І. С. Нечуя-Левицького. *Лінгвостилістичні студії*. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. Вип. 6. С. 128–136.
9. Нечуй-Левицький І. С. Зібрання творів: [у 10-ти томах]. Київ: Наукова думка, 1965–1967. Т. 1–10.
10. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ: Наша культура і наука, 2004. 436 с.

11. Плющ П. П. Історія української літературної мови. Київ, 1971. 424 с.
12. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. Київ: АртЕк, 2001. 392 с.
13. Чапленко В. Історія нової української літературної мови (XVII ст. – 1933 р.). Нью-Йорк, 1970. 448 с.
14. Шевельов Ю. О. О. Потєбня і стандарт української літературної мови. *Мовознавство*. 1992. № 2. С. 67–74.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

СУМ – Словник української мови: в 11 т. – Київ : Наукова думка, 1970–1980.
СГ – Словарь української мови. За ред. Б. Грінченка. Київ, 1907–1909 рр. Т. I–IV.

REFERENCES

1. Bobukh N. M. Semantyko-stylistychni funktsii kontrastyviv u khudozhnikh tekstakh Ivana Nechuaia-Levyts'koho [Semantic and stylistic functions of antonymous lexemes in I. Nechuy-Levytsky's artistic works]. *Linhvistyka: zbirnyk naukovykh prats'*. Starobil'sk, 2019, № 2(41.). S. 119–128. [in Ukrainian]
2. Yermolenko S. Etnokul'turnyj i sotsial'nyj zmist khudozhn'oi opovidi Ivana Nechuaia-Levyts'koho [Ethnocultural and social content of Ivan Nechuy-Levytsky's artistic story]. *Kul'tura slova*. 2013. Vyp. 79. S. 6–15. [in Ukrainian]
3. Yzhakevych H. P. Mova tvoriv I. Nechuaia-Levyts'koho [Language of I. Nechuy-Levytsky's artistic works]. *Kurs istorii ukrains'koi literaturnoi movy; za red. I. K. Bilodida*. Kyiv: Vyd-vo AN URSR, 1958. T.1 (Dozhovtnevij period). S. 435–455. [in Ukrainian]
4. Mialkovs'ka L. M. Vid variantiv pysemnoi movy do literaturnoho standartu: I. S. Nechuj-Levyts'kyj pro rozvytok ukrains'koi movy [From variants of written literary language to the literature standard: I. Nechuy-Levytsky about the development of Ukrainian language]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia»: Seriia «Filolohiia»*. Ostroh: Vyd-vo NaUOA, 2019. Vyp. 5(73). S. 54–56. [in Ukrainian]
5. Mialkovs'ka L. M. Metaforychna model' vnutrishn'oho svitu liudyny [The metaphorical model of the human inner in artistic texts of I. S. Nechuy-Levytsky]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia»: Seriia «Filolohiia»*. Ostroh: Vyd-vo NaUOA, 2020. Vyp. 9(77). S. 56–59. [in Ukrainian]
6. Mialkovs'ka L. M. Movotvorichist' I. S. Nechuaia-Levyts'koho v konteksti istorii ukrains'koi literaturnoi movy druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [The linguistic creativity of I. S. Nechuy-Levytsky in the context of the history of Ukrainian literary language in the second half of the XIX – beginning of the XX century]: dys. ... dokt. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv, 2020. 1199 s. [in Ukrainian]
7. Mialkovs'ka, L. Movnyj obraz Kyieva v tekstakh I. S. Nechuaia-Levyts'koho [The linguistic image of Kyiv in the texts of I.S. Nechui-Levytskyi]. *Linhvostylistychni studii*, vyp. 10, Hruden' 2019, s. 114-2, doi:10.29038/2413-0923-2019-10-114-124. [in Ukrainian]
8. Mialkovs'ka L. Natsional'no-movna model' suspil'stva v khudozhnikh tekstakh I. S. Nechuaia-Levyts'koho [National language model of the society in I. Nechui-Levytskyi's works]. *Linhvostylistychni studii*. Luts'k: Skhidnoevropejs'kyj natsional'nyj universytet im. Lesi Ukrainky, 2017. Vyp. 6. S. 128–136. [in Ukrainian]
9. Nechuj-Levyts'kyj I. S. Zibrannia tvoriv: [u 10-ty tomakh] [Collected works: [in 10 volumes]]. Kyiv: Naukova dumka, 1965–1967. T. 1–10. [in Ukrainian]
10. Ohiienko I. Istoriiia ukrains'koi literaturnoi movy [History of Ukrainian literary language]. Kyiv : Nasha kul'tura i nauka, 2004. 436 s. [in Ukrainian]
11. Pliusch P. P. Istoriiia ukrains'koi literaturnoi movy [History of Ukrainian literary language]. Kyiv, 1971. 424 s. [in Ukrainian]
12. Rusaniv's'kyj V. M. Istoriiia ukrains'koi literaturnoi movy [History of Ukrainian literary language]. Kyiv: ArtEk, 2001. 392 s. [in Ukrainian]
13. Chaplenko V. Istoriiia novoi ukrains'koi literaturnoi movy (XVII st. – 1933 r.) [History of New Ukrainian literary language (XVII st. – 1933 p.)]. N'iu-Jork, 1970. 448 s. [in Ukrainian]
14. Shevel'ov Yu. O. O. Potebnia i standart ukrains'koi literaturnoi movy [O. O. Potebnia and the standard of Ukrainian literary language]. *Movoznavstvo*. 1992. № 2. S. 67–74. [in Ukrainian]

LIST OF SOURCES

SUM – Slovnky ukrains'koi movy: v 11 t. [Dictionary of Ukrainian language in 11 volumes]. – Kyiv : Naukova dumka, 1970–1980. [in Ukrainian]
SH – Slovar' ukrains'koi movy. Za red. B. Hrinchenka [Dictionary of Ukrainian language. B. Grinchenko (Ed.)]. Kyiv, 1907–1909 rr. T. I–IV. [in Ukrainian]